
ADVIES

**Ontwerp van besluit van de Brusselse
Hoofdstedelijke Regering houdende uitvoering
van een aantal sociale maatregelen waarin is
voorzien in de ordonnantie van 20 oktober 2006
tot opstelling van een kader voor het waterbeleid**

Aanvrager	Minister Alain Maron
Aanvraag ontvangen op	10-12-21
Advies aangenomen door het Comité van Watergebruikers op	17-01-22

Vooraf

Het Comité van Watergebruikers ontving op 10/12/2021 een adviesaanvraag over het ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot uitvoering van bepaalde sociale maatregelen waarin is voorzien in de ordonnantie van 20/10/2006 tot vaststelling van een kader voor het waterbeleid.

Dit ontwerp van besluit past in het kader van de strijd tegen de waterarmoede die het Brussels Hoofdstedelijk Gewest wil voeren. Doel is uitvoering te geven aan wat in het regeerakkoord is vastgelegd, waarbij eraan wordt herinnerd dat de toegang tot voldoende water van goede kwaliteit een grondrecht is dat in de Brusselse wetgeving is verankerd, en dat momenteel naar schatting *"een op de vier Brusselse gezinnen te kampen heeft met wateronzekerheid"* (uittreksel uit een verslag van de Koning Boudewijnstichting uit 2018).

Het voorstellen van steunmaatregelen voor deze kwetsbare groep is des te noodzakelijker nu het aandeel van het huishoudinkomen dat wordt besteed aan elektriciteit, gas en water de afgelopen maanden gestaag is gestegen en er op 1 januari 2022 een nieuw watertarief van kracht wordt.

Het ontwerp van besluit strekt ertoe, bepaalde procedures te verduidelijken voor de uitvoering van de sociale maatregelen waarin is voorzien in de ordonnantie van 20/10/2006 tot vaststelling van een kader voor het waterbeleid.

Omwille van redenen van juridische leesbaarheid, gaat dit ontwerp van besluit bovendien over tot de intrekking van een besluit van 2006 dat het aantal tussentijdse facturen bepaalde dat de exploitant moest uitreiken in functie van de verbruiksschijven (artikel 10 van het ontwerp van besluit). In de mate waarin de ordonnantie een facturering per kwartaal (of per maand op verzoek van de abonnee) voorziet, had dit besluit van 2006 sowieso zijn plaats niet meer in het juridisch bestel.

Advies

1. Algemene beschouwingen

Het Comité steunt de Regering in haar streven om de waterfactuur aan te passen van diegenen die dat het meest nodig hebben.

Het Comité staat positief tegenover de wil van de Regering om bepaalde instrumenten in te voeren ter bestrijding van de waterarmoede. Het betreurt echter dat bepaalde sleutelementen van de sociale bescherming (bijvoorbeeld het afsluitverbod) alleen door middel van dit ontwerp van besluit en niet in een ordonnantie ten uitvoer worden gelegd. Dit juridisch mechanisme biedt namelijk minder rechtszekerheid en laat geen parlementair debat toe.

Wat de evaluatie van de ingevoerde maatregelen betreft, vraagt **het Comité** aan de Regering om geen drie jaar te wachten alvorens met het proces te starten. In het licht van de gezondheids- en economische context, met inbegrip van de dramatische stijging van de energieprijzen, zien kansarme huishoudens zich voor nieuwe en directe uitdagingen geplaatst. Het is dan ook van essentieel belang dat voortdurend wordt nagegaan of de beschermingsmaatregelen hun doelstellingen en doelgroepen op de juiste wijze bereiken.

2. Bijzondere beschouwingen

2.1 Sociale tussenkomst

Frequentie

Omwillen van redenen van juridische transparantie vraagt **het Comité** dat in de tekst van het besluit preciezer zou worden aangegeven hoe de verlaging wordt toegekend. Hij beveelt aan om deze vermindering ten laste te brengen van de regularisatiefactuur en op zijn minst de herinnering voor de voorschotfacturen niet in rekening te brengen.

Bedrag

Het Comité is van mening dat het bedrag van 36 euro nog steeds laag is in vergelijking met de Vlaamse regeling waarnaar wordt verwezen, en dat de recente prijsstijging hier lijkt te worden gecompenseerd. In Vlaanderen kan de tussenkomst oplopen tot 80% van het totale bedrag van de factuur. Daarom pleit **het Comité** voor een verhoging van dit bedrag in bepaalde gevallen, waarbij rekening wordt gehouden met bijzondere situaties (zie de volgende paragrafen).

Het Comité verwijst in dit verband naar de suggestie van het Steunpunt tot bestrijding van armoede, bestaansonzekerheid en sociale uitsluiting¹ in zijn tweejaarlijks verslag "Duurzaamheid en Armoede"² (blz. 39): "*Onderzoek toont aan dat deze sociale correctie erin slaagt om het betaalbaarheidsrisico onder de doelgroep sterk terug te dringen. Wel stellen de onderzoekers voor om een kleiner en gradueel sociaal voordeel aan een grotere groep toe te kennen. Ze verwijzen hierbij naar de personen met een bijstandsuitkering (grootste korting), en personen met een verhoogde tegemoetkoming in de gezondheidszorgen maar zonder bijstandsuitkering (kleinere korting)*". **Het Comité** vraagt niet dat alle sociale tarieven zouden worden verhoogd, maar dat het bedrag in bepaalde gevallen zou worden herzien.

Het Comité vestigt tevens de aandacht van de Regering op het feit dat de hervorming van de sociale tarieven voor elektronische communicatiediensten ook een gedifferentieerde³ tegemoetkoming toekent aan alle personen die onder de status van verhoogde uitkering vallen. Er wordt inderdaad een extra korting toegekend aan slechthorenden en slechtzienden omdat zij bijzondere communicatiebehoeften blijken te hebben (de extra korting wordt niet automatisch erkend omdat dit moet gebeuren op basis van medische attesten die niet in de databanken zijn opgenomen). Dezelfde logica zou (indien nodig na een analyse in het kader van de evaluatie van het besluit) in dit geval kunnen worden toegepast voor mensen die wegens hun lichamelijke gezondheid een aanzienlijk hoger waterverbruik nodig hebben (b.v. voor mensen met psoriasis, de ziekte van Crohn, enz.) In Engeland en Wales biedt het Watersure-project⁴ specifieke kortingen voor deze doelgroep.

---

¹ <https://www.armoedebestrijding.be/>

² <https://www.armoedebestrijding.be/wp-content/uploads/2019/12/Duurzaamheid-en-Armoede-Tweejaarlijks-Verslag.pdf>

³ <https://www.bipt.be/operators/publicatie/raadpleging-met-betrekking-tot-de-hervorming-van-de-sociale-tarieven-in-zake-elektronische-communicatie>

⁴ <https://www.citizensadvice.org.uk/consumer/water/water-supply/problems-with-paying-your-water-bill/watersure-scheme-help-with-paying-water-bills/>

Collectieve teller

Het Comité betreurt dat de sociale tussenkomst voor gebruikers met een collectieve meter niet geautomatiseerd is. Het moedigt de Regering dan ook om aan alle mogelijke manieren te onderzoeken om deze interventie te automatiseren.

Het Comité wil de aandacht van de Regering vestigen op de werkzaamheden die reeds door verschillende instellingen en organisaties zijn verricht op het gebied van niet-gebruik van diensten in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, evenals op de onontbeerlijke veranderingen in praktijken en beleid die dit belangrijke fenomeen vereist (een van de grootste tekortkomingen van onze samenleving⁵).

Volgens Laurence Noël "*wordt het Brussels Gewest in het bijzonder geconfronteerd met het probleem van de niet-opname van rechten. Dit kan worden verklaard door de gecombineerde realiteit van de administratieve, institutionele en budgettaire context en de veelheid van vigerende rechten- en dienstenregelingen, enerzijds, en anderzijds door een "hyperkwetsbare" bevolking die zich reeds in een precaire situatie bevindt. Dit kader verergert het risico dat geen beroep wordt gedaan op rechten en dat mensen in onzekerheid verkeren*"⁶.

Het Brussels Franstalige Parlement heeft naar aanleiding van de recente hoorzittingen over "*de strijd tegen armoede vanuit het oogpunt van de niet-opname van rechten*" een reeks aanbevelingen gedaan om de niet-opname van rechten te bestrijden: het beveelt met name aan "*de specifieke actieve publiciteit van de OCMW's te versterken en aan te passen aan hun doelgroepen*"⁷, maar ook, en dit wordt fundamenteel geacht, de automatisering van de rechten⁸.

Ook het Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting EU2020, waarin federale administraties en ambtenaren, OCMW's, vakbonden en organisaties uit de vrijwilligerssector en het middenveld verenigd zijn, heeft onlangs een gezamenlijk advies uitgebracht waarin het pleit voor een maximale automatisering van de directe en afgeleide rechten en sociale tarieven, en het merkt met name op dat "*automatisering ook betekent dat gegevens "slechts eenmaal" worden gevraagd en dat de nieuwe procedures niet leiden tot omslachtige administratieve processen waarbij alle gegevens*

---

⁵ Zie Brussels Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, *Inzichten in non take-up van de sociale rechten en in sociale onderbescherming in het Brussels Gewest*, Brussels armoederapport 2016, Brussel, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2017, https://www.ccc-ggc.brussels/sites/default/files/documents/graphics/rapport-pauvrete/thematisch_rapport_nl_2016.pdf; V. van der Plancke en N. Bernard, *(Niet-) gebruik van beroepsprocedures inzake huisvesting*, studie in opdracht van het Brussels Observatorium voor Gezondheid en Welzijn, Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie, 2019, https://www.ccc-ggc.brussels/sites/default/files/documents/graphics/rapports-externes/recours_logement_nl_1tma.pdf

⁶ Laurence Noël, "Non-recours aux droits et précarisations en Région bruxelloise", *Brussels Studies* [Online], Algemene verzameling, nr. 157, online 30 mei 2021, geraadpleegd op 10 juni 2021, p. 1; URL: <http://journals.openedition.org/brussels/5569> ; DOI : <https://doi.org/10.4000/brussels.5569>

⁷ De actieve publiciteit van de administratie bestaat in het verspreiden en meedelen van informatie op eigen initiatief. Geconfronteerd met een kwetsbaar publiek dat de "weg" naar de hulp waarop het recht heeft niet kan vinden, moet het OCMW een specifieke actieve publiciteit ontwikkelen die bestaat uit het verspreiden van informatie en het aannemen van actieve benaderingen om zijn publiek te identificeren en te bereiken, en om het meest kwetsbare publiek in zijn district op te sporen.

⁸ Doc. Br. Fr. Parl., gewone sessie 2020-2021, nr. 38/1, blz. 96 e.v.

opnieuw aan de burger worden gevraagd. De verantwoordelijkheid voor de juistheid van de gegevens berust bij de bevoegde administratie en niet bij de begunstigde”⁹.

In het advies wordt ook vermeld dat het tijdens de gezondheids crisis voor een doelgroep, die daar behoefte aan had en niet altijd zo vertrouwd is met digitale technologie, soms erg moeilijk was om fysieke afspraken te maken. **Het Comité dringt** erop aan dat deze fysieke afspraken koste wat kost behouden blijven. Hetzelfde zou moeten gelden voor de toepassing van deze sociale tussenkomst, waarbij de kanalen via dewelke het formulier kan worden overgemaakt, maximaal moeten worden benut.

Het Comité vindt het dan ook nuttig om hier, naar analogie en ter illustratie, de analyse te vermelden die het interfederale Steunpunt ter Bestrijding van Armoede, Bestaansonzekerheid en Sociale Uitsluiting heeft gemaakt van de federale maatregel betreffende de toekenning van de " Hello Belgium Railpass ". Het interfederale Steunpunt stelt aanzienlijke verschillen vast wat betreft het (niet-)gebruik van deze maatregel volgens de socio-economische positie, ondanks het feit dat de NMBS tijdens de aanvraagperiode (september 2020) voorzag in telefonische bijstand via een callcenter, de mogelijkheid voor een derde om de Railpass aan te vragen, een brede informatiecampagne en een oproep aan OCMW's en andere organisaties om zoveel mogelijk mensen te helpen bij de aanvraag¹⁰. Er werd met name vastgesteld dat - hoe lager het opleidingsniveau, hoe lager het inkomen en hoe lager de participatiegraad, of in geval van een buitenlandse achtergrond – het des te onwaarschijnlijker was dat mensen een aanvraag zouden indienen.

Voor het interfederale Steunpunt ter Bestrijding van Armoede kan aan het hogere percentage niet-gebruik bij mensen in een lagere sociaal-economische positie duidelijk de volgende verklaringen worden gegeven:

- *"Als mensen zelf een aanvraag moeten indienen, dan is er een risico van niet-gebruik. Indien de toekenning automatisch gebeurt en elke burger - of bepaalde doelgroepen die we kunnen identificeren in de bestaande gegevensbanken (bv. het recht op een verhoogde tussenkomst in de gezondheidszorg) - automatisch een pasje krijgt, is er nagenoeg geen risico van niet-gebruik.*
- *Alvorens het verzoek te doen, moet men op de hoogte zijn van het aanbod. Het is mogelijk dat de burgers niet op de hoogte zijn van het aanbod, omdat zij de informatie niet hebben ontvangen of niet hebben begrepen”.*

Op basis van deze bevindingen moet de Regering aantonen dat zij alles in het werk stelt om een systeem van geautomatiseerde sociale tussenkomst in te voeren voor uitkeringsgerechtigden die zijn aangesloten op een collectieve teller.

Het Comité zou graag zien dat in het besluit de herinnering in de tweede helft van het jaar (oktober, naar verluidt) wordt opgenomen - per post en elektronisch - voor gebruikers die recht hebben op steun maar deze nog niet hebben aangevraagd.

---

⁹ Belgisch Platform tegen Armoede en Sociale Uitsluiting EU2020, *Gezamenlijk advies over het 4e Federaal Plan tegen Armoede en Ongelijkheid* (24 december 2021) [beschikbaar op aanvraag].

¹⁰ <https://www.armoedebestrijding.be/wp-content/uploads/sites/2/2021/12/211215-Analyse-HBRP-CP-DEF.pdf>

Het Comité vraagt eveneens dat het register elk kwartaal zou worden geraadpleegd en dat wordt voorzien in rechten met terugwerkende kracht. Een jaarlijkse raadpleging (met de mogelijkheid om manueel een erkenning van de status aan te vragen) dreigt immers tot meer administratie voor de klant, de leverancier en de onderlinge maatschappijen te leiden. In een geautomatiseerd systeem blijkt uit de praktijk van de FOD Economie dat een driemaandelijke raadpleging mogelijk is, ook in verband met de samenstelling van het huishouden.

Evaluatie

In het kader van de evaluatie van het besluit vraagt **de Raad** meer bepaald dat de volgende elementen zouden worden onderzocht:

- Het percentage van de geautomatiseerde dossiers (collectieve tellers, onbekend rijksregisternummer en bijgevolg geen automatisering mogelijk, ...);
- Het aantal formulieren die op degelijk wijze zijn ingevuld (voor de collectieve tellers) en het aantal formulieren die na de ramingen hadden moeten worden ingevuld;
- Het aantal huishoudens en personen die elk jaar de sociale tussenkomst hebben genoten, met een opsplitsing voor de individuele/collectieve tellers;
- Het aandeel van de huishoudens met schulden bij VIVAQUA die de sociale tussenkomst effectief hebben ontvangen;
- De niet-opname van rechten en de redenen hiervoor;
- De impact op het gebruik van het sociaal fonds;
- De specifieke doelgroepen (bijvoorbeeld personen met een ziekte die niet in het besluit zijn opgenomen);
- De gekende praktische en administratieve problemen (bijvoorbeeld in verhouding tot de retroactiviteit van de registratie van adressen in het nationaal register).

3. Artikelsgewijze beschouwingen

Artikel 1

Het Comité stelt voor dat de sociale tussenkomst – behalve de traditionele indexering – automatisch in de toekomst zou worden verhoogd bij eventuele tariefverhogingen, zodat deze tussenkomst steeds leidt tot een gelijkwaardige verlaging van de factuur van de begunstigen. Dit mechanisme moet uitdrukkelijk in het decreet worden opgenomen.

Artikel 2

Het Comité vraagt zich af hoe vaak het formulier zal moeten worden ingevuld. Is het een jaarlijkse taak? Het besluit preciseert dit niet. **Het Comité** vraagt dat de gegevens ook op andere manieren kunnen worden meegedeeld, bijvoorbeeld telefonisch (via de VIVAQUA-klantendienst) of via een loket, om het risico van niet-opname te beperken. Er moet een specifieke evaluatie van het systeem met betrekking tot het niet-gebruik worden voorzien en vermeld.

Artikel 4

§2, punt 5

Het Comité is van mening dat de procedure om vast te stellen of een gebouw leeg staat, moet worden verduidelijkt om te voorkomen dat dit argument wordt misbruikt.

Het Comité is van mening dat er een strikte procedure, om vast te stellen dat een gebouw onbewoond is, zou moeten worden ingesteld en goedgekeurd door de regulator, dit om mogelijk misbruik van dit soort uitzonderingen (zoals deze die vaak worden toegepast voor valse MOZA op energiegebied) te voorkomen. Met andere woorden, enige drempelwaarden van een aanzienlijk onderverbruik kunnen op zichzelf niet leiden tot de vaststelling dat er sprake is van leegstand; er zijn verschillende opeenvolgende bezoeken van VIVAQUA met meteropneming nodig om het verbruiksniveau over een bepaalde periode te kunnen vaststellen.

§2, punten 6 en 8

Het Comité betreft dat voornamelijk voor collectieve meters de eigenaar de door VIVAQUA geïdentificeerde persoon is, maar in geval van nalatigheid van deze laatste zijn het de huurders van het gebouw die worden afgesloten. **Het Comité** is van mening dat er voorzorgsmaatregelen moeten worden genomen om deze situatie te voorkomen, en dat afsluiting zoveel mogelijk moet worden vermeden (zolang er geen gezondheids- of veiligheidsproblemen zijn) wanneer de uit te voeren werkzaamheden onder de verantwoordelijkheid van de eigenaar vallen: enkel deze laatste zou in dat geval logischerwijs aan dwangmechanismen moeten worden onderworpen.

§2, punt 9

Het Comité vindt de hypothese gevaarlijk, omdat de gebruikte termen veel te vaag zijn. Zelfs wanneer de burgemeester (op grond van de artikelen 133 of 135 van de Gemeentewet) een besluit tot onbewoonbaarheid van een gebouw uitvaardigt, geldt als regel (behalve in geval van dreigend gevaar voor de bewoners, dat in zeldzame gevallen een ontruiming door de gemeentepolitie zou rechtvaardigen) dat hun gedwongen ontruiming alleen kan plaatsvinden na een door de vrederechter uitgevaardigd bevel tot ontruiming. Veel gebouwen, waarvoor een onbewoonbaarverklaring is afgegeven, blijven dan ook vele jaren bewoond door huurders of andere bewoners. In het geval, dat in punt 9 is beschreven, zou het water worden kunnen afgesloten zonder bij de vrederechter langs te gaan. Er bestaat een evident risico dat de bescherming wordt ondermijnd indien de genoemde hypothesen niet explicieter worden uitgedrukt.

Artikel 5

Hoewel het **Comité** verwelkomt dat men op het lokale niveau actie wil ondernemen om het niet-gebruik tegen te gaan, betreft het, gelet op de vastgelegde bedragen, dat de doelstellingen en de inhoud van dit programma niet duidelijker zijn omschreven.

Artikel 7

Het Comité wil de aandacht van de Regering vestigen op het feit dat het cijfer van 95 liter per dag en per persoon zou kunnen leiden tot zeer lage tussenkomsten van het OCMW in de gevallen waarin er een collectieve teller is en waarin het totale verbruik van het gebouw hoog is (bv. ten gevolge van een onopgemerkt lek).

Artikel 9

Het Comité vraagt aan de Regering om erop toe te zien dat de lijst van evaluatie- en toezichtindicatoren en de minimuminhoud van het gedetailleerde evaluatieverslag extern worden opgesteld, door een groep waarin de verschillende actoren van de sector vertegenwoordigd zijn, bijvoorbeeld de werkgroep "waterarmoede" onder leiding van Leefmilieu Brussel, of door een Waterobservatorium dat onafhankelijk is van de Regering en hiervoor is opgericht.

Het Comité vraagt tevens om het evaluatieverslag, alsmede alle andere documenten die nuttig zijn voor een goed begrip van het verslag, te ontvangen.

*

*   *